

Porvoon kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 20.9.2022

Lausunto: Keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava, Unelmien Porvoo 2050, Rakennemallit ja mallien vaikutusten arviointi

Porvoon kaupunki on pyytänyt lausuntoa Porvoon keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaavan rakennemalleista ja mallien vaikutusten arvioinnista. Rakennemallivaihe taustoittaa tulevaa osayleiskaavan laatimista. Osayleiskaava määrittelee Porvoon keskeisten kaupunkialueiden maankäytön kehittämisen suuntaviivat seuraavien kolmen vuosikymmenen aikatahtämällä.

Osayleiskaavan pohjaksi on laadittu neljä rakennemallivaihtoehtoa: ”Kuninkaanportin kukoistus”, ”Kaksi asemaa – yksi kaupunki”, ”Uudet naapurit” ja ”Reippaasti laajentuen”. Rakennemallit on laadittu huolella ja osallistaen laajasti sekä kaupunkilaisia että luottamushenkilöitä. Neljän mallin neljä vaihtoehtoista kehityspolkua erottuvat toisistaan selvästi. Tämä on erittäin hyvä tausta osayleiskaavatyölle, sillä näin saadaan esille erilaisten kehityspolkujen ominaisuuksia ja vaikutuksia, sekä positiivisia että negatiivisia.

Porvoossa on nyt noin 51 100 asukasta, joista kaupungin keskisillä alueilla asuu noin 39600 asukasta. Rakennemallien väestömitoituksen lähtökohta on kaikissa malleissa sama: Vuonna 2050 Porvoossa on 70 000 asukasta ja kaupungin keskeisille alueille sijoittuu noin 15 000 uutta asukasta. Kuitenkin esimerkiksi Tilastokeskuksen väestöennusteessa Porvoon väestön arvioidaan supistuvan maltillisesti vuoteen 2040 mennessä. Koska rakennemallityön kasvuun perustuva lähtökohta ja Tilastokeskuksen ennuste poikkeavat toisistaan, on hyvä, että vaikutusten arvioinnissa on tutkittu herkkyytarkasteluiden kautta myös väestönkasvun minimivaihtoehtoa. Väestöä koskevat herkkyytarkastelut ja ennusteet on tärkeää huomioida edelleen myös osayleiskaavan laadinnassa.

Maakuntakaavanäkökuilmasta katsottuna voidaan muiden rakennemallivaihtoehtojen paitsi ”Reippaasti laajentuen” katsoa mukailevan voimassa olevan maakuntakaavan keskeisiä suunnitteluperiaatteita, kuten rakennemallien vaikutusten arvioinnissakin on todettu. Kuninkaanportin kukoistus -rakennemalli ei tosin nykytilanteessa Kuninkaanportin uuden yhdyskuntarakenteen laajenemissuunnan osalta tukeudu olevaan yhdyskuntarakenteeseen,

mutta taustalla kaikissa rakennemalleissa onkin oletus, että Itärata ja Kuninkaanportin uusi asema toteutuvat. Maakuntakaavassa Itärata on osoitettu Pääradan ohjeellinen linjaus -merkinnällä ja Kuninkaanportin mahdollinen uusi asemanseutu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä. Itärata on kuitenkin maakuntakaavassa nähty pidemmän aikavälin hankkeena.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä ilmastovaikutusten näkökulmasta parhaiten maakuntakaavan tavoitteisiin vaikuttaisivat vastaavan luonteeltaan keskittävimmät rakennemallivaihtoehdot ”Kaksi asemaa – yksi kaupunki” ja ”Uudet naapurit”. Näissä korostuvat nykyisen keskustan kehittäminen ja kasvun suuntaaminen olevaan yhdyskuntarakenteeseen sitä tehostaen. Tämä tukee ilmasto- ja muiden kestävyystavoitteiden saavuttamista.

Kuninkaanportin uuden yhdyskuntarakenteen laajenemisalueen kehittämiseen (”Kuninkaanportin kukoistus”) liittyy riskejä, jos uusi rata ja asema eivät toteudukaan. Tämä on tunnistettu myös rakennemallien vaikutusten arvioinnissa. Uuden asemanseudun kehittäminen monipuolisten toimintojen aitona, kaupunkimaisena alueena tarkoittaisi sitä, että arvioidusta kasvusta todella merkittävä osa sijoittuisi Kuninkaanporttiin, jolloin olevan yhdyskuntarakenteen kehittäminen muualla jäisi merkittävästi vähäisemmäksi. Tällä saattaisi olla vaikutuksia olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tehostamisella tavoiteltavien kestävyshyötyjen saavuttamisen edellytyksiin (esim. lähipalveluiden ja joukkoliikenteen kehittäminen).

”Uudet naapurit” -rakennemalli perustuu olemassa olevan rakenteen tiivistämiseen. Vaihtoehto hyödyntää tehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria ja luo potentiaalia esimerkiksi lähipalveluiden parantamiselle myös hieman etäämmällä keskustasta.

Vaihtoehto ”Reippaasti laajentuen” on luonteeltaan rakennetta hajauttava eikä se siten tue maakuntakaavan keskeisiä periaatteita, kuten keskusten tukemista, olevan yhdyskuntarakenteen tehostamista, kestävästä liikkumisesta edellytysten parantamista ja rakentamattomien alueiden vaalimista.

Liikkumisen ja liikenteen näkökulmasta rakennemallien ratkaisut tukevat hyvin Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ratkaisuja. Kaikissa rakennemalleissa on huomioitu seudulliset ja maakunnalliset tulevaisuuden liikenneratkaisut. Liikenteellisessä arvioinnissa tehty rakennesuositus, jossa on yhdistelmä rakennemalleista ”Uudet naapurit” ja ”Kaksi asemaa” vaikuttaa toimivalta ratkaisulta. Rakenteessa varauduttaisiin sekä Itäradan että läntisen keskustan aseman toteutumiseen, mutta rakenteesta saisi liikenteellisesti toimivan myös ilman junaliikenteen toteutumista.

Suunnittelualueella on valtakunnallisia kulttuuriympäristöarvoja, jotka ovat myös alueen merkittävä vetovoima- ja identiteettitekijä. Olevan yhdyskuntarakenteen kehittäminen voi tarkoittaa muutoksia myös arvokkaissa miljöökokonaisuuksissa. Esimerkiksi luonteeltaan keskittävimpään rakennemallivaihtoehtoon ”Kaksi asemaa – yksi kaupunki”

sisältyy uusi lähijunaliikenteen asema ja siihen kytkeytyvää uutta maankäyttöä vanhankaupungin kupeessa, joen länsipuolella. Ympäristön arvojen huomioon ottaminen ja uuden kaupunkikerrostuman tuominen vanhan rakenteen jatkoksi edellyttää suunnittelulta ja toteutukselta erityisen korkeaa laatua.

Ystävällisin terveisin

Uudenmaan liitto

Paula Autioniemi
Va. johtaja,
aluesuunnittelu

Ilona Mansikka
Kaavoituspäällikkö